

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

**SUPREME COURT
OF JUSTICE**

Nr. 4
din 22 ianuarie 2025

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu, 28

Pe rolul Curții Supreme de Justiție se află cauza de contencios administrativ nr. 3ra-654/23, inițiată la cererea de chemare în judecată depusă de Musteață Alexei împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea actului de constatare.

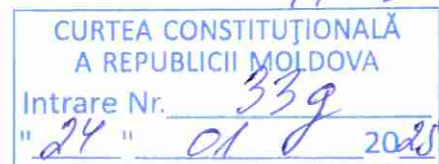
La data de 04 decembrie 2024, Vitalie Nagacevschi, în interesele lui Musteață Alexei, a depus cerere prin care a solicitat sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a art. 33 alin. (3) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Anexă:

1. Sesizarea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.
2. Încheierea din 15 ianuarie 2025 a Curții Supreme de Justiție.

**Președinte interimar
al Curții Supreme de Justiție**

Lilia Roic-Botezatu

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

privind excepția de neconstituționalitate

(prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție)

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE	
ВЫСШАЯ СУДЕБНАЯ ПАЛАТА	
DATA	04 12 20 24
DATA	
Nr.	6412
Nr.	

I – Autorii sesizării

Nagacevschi Vitalie, avocat în Biroul asociat de avocați „Nagacevschi și Partenerii”, cu sediul în mun. Chișinău, str. V. Pârcălab, 2, of. 13, tel. +37379454091, fax. +37322277154, e-mail: LHR@mtc.md

II – Obiectul sesizării

Obiectul prezentei sesizări este articolul 33 alineatul (3) din Legea nr. 132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (mai departe Legea nr. 132/2016).

Articolul 33 alineatul (3) din Legea nr. 132/2016, denumit „Controlul averii și al intereselor personale”, stipulează următoarele:

„(3) În procesul de control al averii și al intereselor personale, inspectorul de integritate verifică datele și informațiile privind averea deținută a persoanei supuse controlului, precum și modificările patrimoniale intervenite pe durata exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică. Controlul poate fi inițiat pe durata exercitării mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică, precum și în decurs de trei ani după încetarea exercitării acestora.”

Considerăm că articolul 33 alineatul (3) din Legea nr. 132/2016 contravine prevederilor articolului 23 alineat (2) din Constituția Republicii Moldova în măsura în care nu reglementează clar termenul, în interiorul căruia poate fi efectuat controlul averii, emis actul de constatare și inițiată procedura de confiscare a averii nejustificate.

III – Circumstanțele cazului examinat de către instanța de judecată

La 30.05.2019 la ANI a fost înregistrată cu nr. 06/197 o sesizare în privința domnului Alexei Musteață, ex-controlor de stat al Consiliului Concurenței.

La 17.08.2020 inspectorul de integritate Adela Griciuc a semnat din numele ANI actul de constatare contestat, prin care a fost constatată încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale de către Musteață Alexei, exprimată prin includerea a datelor incomplete și eronate în declarațiile cu privire la venituri și proprietate și cele de avere și interese personale depuse în perioada 2015-2019, precum și prezența unei diferențe substanțiale în mărime de 556.456 lei pentru averea dobândită și veniturile realizate de Musteață Alexei împreună cu familia pe durata exercitării funcției publice și prezența caracterului nejustificat al mijloacelor financiare în mărime de 556.456 lei investite de familia Musteață în procurarea unui apartament.

Nefiind de acord cu acest act de constatare, Musteață Alexei l-a contestat în instanța de judecată.

Prin hotărârea din 10 iulie 2022 a judecătoriei Chișinău sediul Râșcani acțiunea lui Musteață Alexei a fost admisă, fiind anulat actul de constatare.

Hotărârea instanței de fond a fost atacată cu apel de către ANI.

Prin decizia din 03 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de ANI și menținută hotărârea instanței de fond.

Aceste soluții (hotărârea instanței de fond și decizia instanței de apel) au fost atacate cu recurs la Curtea Supremă de Justiție de către ANI, cauza aflându-se la moment pe rolul CSJ. În cadrul examinării recursului intimatul Musteață Alexei, prin intermediul avocatului/reprezentantului său, a înaintat o cerere de excepție de neconstituționalitate.

IV – Expunerea pretinsei sau a pretinselor încălcări ale Constituției, precum și a argumentelor în sprijinul acestor afirmații

Articolul 33 alineatul (3) din Legea nr. 132/2016, denumit „Controlul averii și al intereselor personale”, stipulează următoarele:

„(3) În procesul de control al averii și al intereselor personale, inspectorul de integritate verifică datele și informațiile privind averea deținută a persoanei supuse controlului, precum și modificările patrimoniale intervenite pe durata exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică. Controlul poate fi inițiat pe durata exercitării mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică, precum și în decurs de trei ani după încetarea exercitării acestora.”

Articolul 23 alineat (2) din Constituție consfințește următoarele:

„(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

În hotărârea nr. 12/2013 (paragraful 99) Curtea Constituțională a constatat după cum urmează:

“Art. 23 alin. (2) din Constituție pune în sarcina statului obligația de a face accesibile toate legile și actele normative. Deși art. 23 din Constituție cuprinde expres doar criteriul de accesibilitate și claritate al legii, Curtea Europeană, prin jurisprudența sa, impune cu normele adoptate de autoritățile publice să fie inclusiv suficient de precise, previzibile și să corespundă principiului reglementării specificative. Curtea constată că rigorile impuse de art. 23 alin. (2) din Constituție, precum obligația statului de a asigura fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile și de a face accesibile actele normative, includ principiile Convenției Europene și ale jurisprudenței Curții Europene de a asigura precizia, previzibilitatea legii și reglementarea specificativă.”

În hotărârea 26/2010 (paragraful 10) instanța constituțională a menționat:

„Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite.”

În hotărârea nr. 19/2012 (paragraful 99) Curtea Constituțională a statuat următoarele:

„Curtea reține că, prin aceste reglementări de tehnică legislativă, legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvată ale fiecărui act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară.”

Corelarea normei contestate ca și neconstituțională cu prevederile articolului 23 alineat (2) din Constituție, așa cum acesta a fost interpretat în jurisprudența constantă a Curții Constituționale, ne facem să considerăm că respectiva normă nu corespunde criteriului clarității pe motiv că în ea nu este stabilit clar termenul, în interiorul căruia poate fi efectuat controlul averii, emis actul de constatare și inițiată procedura de confiscare a averii nejustificate.

Norma contestată stipulează că controlul poate fi inițiat pe durata exercitării mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică, precum și în decurs de trei ani după încetarea exercitării acestora.

Astfel, în cazul în care o persoană, eventual, ar ocupa o funcție publică timp de 20 de ani, ANI ar putea iniția controlul averii și al intereselor personale peste 22 de ani a eventualelor abateri admise pe parcursul primului an de lucru în funcția publică. Totodată, având în vedere că, în conformitate cu art. 33 alineat (14), controlul poate să dureze până la 18 luni, actul de constatare în privința eventualelor abateri comise în primul an de activitate în funcția publică, ar putea fi emis peste 23 de ani și jumătate.

Mai mult ca atât, o eventuală depășire a termenului de efectuare a controlului, conform jurisprudenței Curții Supreme de Justiție, nu afectează valabilitatea actului administrativ final (actul de constatare)¹.

Astfel, în cazul în care inițierea și efectuarea controlului averii și al intereselor personale, precum și emiterea actului de constatare poate avea loc în afara unui termen fix, circumscis prin lege, cu depășirea termenului finalizării procedurii administrative stabilit de lege (oricum depășirea termenului de efectuare a controlului nu afectează valabilitatea actului administrativ final), se poate de ajuns la o situație absurdă când abaterea de la prevederile legale privind averea și interesele personale devine imprescriptibilă sau se prescrie într-un termen mai mare decât infracțiunile excepțional de grave!

Astfel, respectiva abatere, așa cum este reglementată în Legea nr. 132/2016, aparent este fie imprescriptibilă, fie se prescrie într-un termen mai mare decât infracțiunile excepțional de grave, ceea ce este absurd.

Pornind de la cele enunțate mai sus considerăm că lipsa legiferării unui termen precis în interiorul căruia poate fi inițiat și efectuat controlul averii, emis actul de constatare și inițiată procedura de confiscare a averii nejustificate echivalează cu neconstituționalitatea articolului 33 alineatul (3) din Legea nr. 132/2016 prin prisma prevederilor articolului 23 alineatul (2) din Constituția Republicii Moldova.

V – Cerințele autorului sesizării

Pentru considerentele expuse, solicităm exercitarea controlului constituționalității articolului 33 alineatul (3) din Legea nr. 132/2016 prin prisma articolului 23 alineat (2) din Constituția Republicii Moldova.

VI – Date suplimentare referitoare la obiectul sesizării

¹ Deciziile din 28 iunie 2024, dos. nr. 3ra1028/22 din 28 august 2024, dos. nr. 3ra-697/23. Vezi de asemenea p. 2.2 din fișa tematică a CSJ pe raporturi ce vizează contestarea actelor ANI privind controlul averii și al intereselor personale (link:

https://csj.md/images/Declararea_averii_%C5%9Fi_intereselor_personale_antet_nou_2_redactat_17.10.2024.pdf)

Aparent, anterior Curtea Constituțională nu a examinat constituționalitatea articolului 33 alineat (3) din Legea nr. 132/2016 din punctul de vedere al clarității normei și prin prisma principiului securității raporturilor juridice.

VII – Lista documentelor

Conform practicii existente, la sesizarea privind excepția de neconstituționalitate urmează a fi anexate materialele cauzei civile și transmise Curții Constituționale.

VIII – Declarația și semnătura

Declarăm pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Vitalie Nagacevschi

04 decembrie 2024

Digitally signed by Nagacevschi Vitalie
Date: 2024.12.04 11:13:08 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la admiterea cererii privind sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a art. 33 alin. (3) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Musteață Alexei împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea actului de constatare,

*((Dosarul nr. 3ra-654/23
NR.PIGD 2-20156812-01-3ra-20062023))*

Întrunirea condițiilor stabilite la art. 12¹ din Codul de procedură civilă pentru admiterea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

15 ianuarie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând cererea depusă de către avocatul Vitalie Nagacevschi, în interesele lui Musteață Alexei, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a unor prevederi ale Legii nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Diana Stănilă,

Ion Malanciuc, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. În data de 14 decembrie 2020, Musteață Alexei a depus cerere de chemare în judecată împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea actului de constatare nr. 176/04 din 17 august 2020.

2. Prin hotărârea din 04 iulie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis acțiunea înaintată de Musteață Alexei și s-a anulat ca ilegal Actul de constatare nr. 176/04 din 17 august 2020 .

3. La 26 iulie 2022, Autoritatea Națională de Integritate a declarat apel împotriva hotărârii din 04 iulie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, iar la 08 februarie 2023 a depus motivarea cererii de apel, solicitând casarea integrală a hotărârii instanței de fond, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea reclamantului să fie respinsă.

4. Prin decizia din 03 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de către Autoritatea Națională de Integritate și s-a menținut hotărârea din 04 iulie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

5. La 08 iunie 2023, Autoritatea Națională de Integritate a depus recurs împotriva deciziei din 03 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău.

6. La data de 04 decembrie 2024, Vitalie Nagacevschi, în interesele lui Musteață Alexei, a depus cerere prin care a solicitat sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a art. 33 alin. (3) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

7. Art. 195 din Codul administrativ prevede următoarele:

„Procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.”

8. Art. 12¹ din Codul de procedură civilă stipulează că:

„În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;
- b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Dacă nu sânt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.”

9. Art. 135, alin. (1), lit. a) din Constituția Republicii Moldova reglementează că:

„Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

10. Distinct, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține, că la 09 februarie 2016 Curtea Constituțională a Republicii Moldova

a adoptat Hotărârea nr. 2 „Pentru interpretarea articolului 135, alin. (1), lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate) (sesizarea nr.55b/2015)”, prin care s-a decis că în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională. Totodată, s-a dispus că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

11. Conform § 79-80 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea a mai menționat că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

12. Potrivit § 82-83 din aceeași Hotărâre, Curtea a reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1)obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135, alin. (1), lit. a) din Constituție;

(2)excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu.

(3)prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4)nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

13. Verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful § 82.

14. Așadar, pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea Curții Constituționale, sunt necesare întrunirea cumulativă a tuturor condițiilor strict obligatorii prevăzute la art. 12¹, alin. (2) din Codul de procedură civilă.

15. Verificând respectarea condițiilor prevăzute la §82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, obligator-necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, completul de judecată ajunge la concluzia că acestea sunt întrunite în totalitate, în special ce se referă la pct. 3 din §82 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 2/2016 și anume: „prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei”.

16. Totodată, completul de judecată reține că prevederile legale invocate și anume art. art. 33 alin. (3) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, intră în categoria actelor prevăzute de art. 135, alin. (1), lit. a) din Constituție, sunt aplicabile cazului prin prisma termenului în interiorul căruia poate fi inițiat și efectuat controlul averii, deci sunt incidente situației, iar o hotărâre sau decizie anterioară a Curții Constituționale, având ca obiect prevederile menționate nu există.

17. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art.195, art. 230 din Codul administrativ, art. 12¹ din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate depus de avocatul Vitalie Nagacevschi, în interesele lui Musteață Alexei.

Ridică excepția de neconstituționalitate pentru controlul constituționalității art. 33 alin. (3) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Transmite Curții Constituționale încheierea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate împreună cu sesizarea.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc

Copia corespunde originalului,

Președinte interimar
al Curții Supreme de Justiție

Lilia Roic-Botezatu